

אם אינך יכול לנצח אותם, הצטרף אליהם

האח של דריקס

תסריט: אורי ענבר ואמנון דנקנר לפי סיפור קצר של דנקנר, "האח של רמלר".
בימוי: אורי ענבר ודורון צברי. **שחקנים:** טל פרידמן, דני שטג, עמוס לביא,
 יגאל עדיקא, צחי נוי, נתן זהבי, צביקה פיק, אמנון דנקנר. ישראל 1994.

4 עמודים

מאת קובי ניב

חייל חדש בא לשכונה

הסרט נפתח בכביש צר המוליך למחנה צבאי. חייל חדש, שלמה, עם קיטבג (הצימידן של פעם) על גבו, מגיע לשער המחנה. הוא ממושקף, לראשו כיפה סרוגה, ובידו תיק השירות שלו. הש.ג. המשועמם קצת מתעלל בו בצחוקים, ללמדנו שהחייל החדש הוא אשכנזי חנון.

שלמה צועד בבסיס בין הצריפים והאקליפטוסים, ונכנס למשרדים. הפקידה בקושי מרימה ראש, ואז רואה אותו וצועקת "ציון!". מגיע סמל ציון, נוטל מהחדש את תיק השירות, שואל אותו "למה אתה מגיע אחר הצהריים?", שלמה, בחינניות חנונית מטופשת, מחייך ואומר "אתה יודע איך זה, הייתי אתמול עם החבר'ה שלי. ככה הסתובבנו. פגשנו בחורות. אתה יודע איך זה". "כן, סבבה" מחייך גם הסמל, ומיד מוסיף, "אתה חושב שאתה חכם, הא? אתה רוצה להתחיל ברגל שמאל? בסדר. הַיִן מחכה לך פה מהיום הראשון". השפות, אנחנו מבינים, שבהן מדברים שני הצדדים, החדש והנמצאים, הן שפות שונות. ציון פותח אשנב וצועק "מסורי, הגיע המש"ק דת החדש. זה שדפק נפקדות".

במשרד מחכה לו, יושב, המ"פ מפקדה, סרן מסורי, מקפיד במדיו. הוא נוזף במש"ק הדת החדש על האיחור ומורה לו להוציא את הקיטבג החוצה. "יגנבו לי את הקיטבג בחוץ", מנסה שלמה לומר, אבל המ"פ צועק עליו "תעיף את הקיטבג החוצה!". שלמה יוצא ובלית ברירה מניח את הקיטבג בחוץ ללא השגחה, וחוזר למשרד. המ"פ אומר לו עכשיו שהוא עושה לו טובה ולא מעלה אותו למשפט, ובמקום זה נותן לו "עונש בלי משפט" של "חודש ריתוק מחנה", ומשלח אותו החוצה, שם מגלה שלמה שהקיטבג שלו אכן נעלם.

הוא הולך לאפסנאות, אבל האפסנאי עסוק עכשיו, הוא מנגן על מטאטא ושר ביחד עם הטייפ שיר של אלביס, כאילו הוא אלביס. ובאמת כולם קוראים לו אלביס. מש"ק הדת מבקש לחתום על שמיכות. אלביס אומר לו "תבוא אחרי ארוחת ערב". אבל פתאום שלמה רואה שבתוך האפסנאות שוכב הקיטבג שלו. הוא צועק "היי, מה הקיטבג שלי עושה פה?". האפסנאים סוגרים לו בפרצוף את האשנב. הוא ממשיך לצעוק מול האשנב הסגור. ואז מגיע הרס"ר בן-חמו ושואל מה הבעיה, שלמה מסביר לו. הרס"ר נכנס, יוצא ואומר לו "אין שום קיטבג". "אבל ראיתי בעיניים שלי", אומר שלמה. "דמיינת", אומר לו הרס"ר.

בלילה הוא ישן לבד באוהל המשמר הבלתי מאויש. בבוקר, בבית הכנסת, כמה חיילים עטופים בטליתות מתפללים. מש"ק הדת שלמה מתייצב בראשם, וקורא, בתוקף תפקידו או מה שהוא תופס כתפקידו, את התפילה בקול רם. כשמסתיימת התפילה, הוא מסתובב ופונה

לחיילים המתפללים. "טוב חבר'ה, היום אנחנו מתחילים משניות. אצלנו בישיבה היה לנו רב, אני לא יודע אם שמעתם עליו, הרב קצנלבון, והיו לו חידושים במסכת ברכות, משהו לא נורמאלי. טוב, תפתחו במסכת הראשונה". אבל עוד הוא ממשיך ומדבר, כל המתפללים מקפלים את הטליתות והולכים משם, והוא נותר לבדו. הוא חוזר לאוהל המשמר ורואה את הקיטבג שלו מונח על המיטה בה ישן. הוא שמח, כאילו הנה סוף סוף הכול מסתדר, אבל כשהוא פותח את הקיטבג, הוא רואה שהוא מלא, מעל לכול הציוד שלו, בשאריות מזון.

אבל למה הם כולם מתעללים בו?

יכולות להיות לכך לכאורה כמה סיבות. הראשונה היא זה שהוא חדש בבסיס, ובמקומות כמו הצבא יש אכן נטייה להתעלל בחדשים. אבל זה בסופו של דבר בדרך כלל בקטנה וברוח טובה. אבל ריתוק של חודש על ההתחלה ותחיבת שאריות מזון לתוך הקיטבג? לא, לא מתאים. אז אולי בגלל שהוא דתי, דוס, מש"ק דת, עם כיפה סרוגה וכל זה? אבל גם זה לא נראה. יש בבסיס הזה, אנחנו רואים, עוד חיילים דתיים, חלקם גם הם עם כיפות. אז מה הסיפור? נשאר רק אפשרות אחת – בגלל שהוא אשכנזי. ואכן, כל האנשים, החיילים, שהוא נתקל בהם, כל החיילים בבסיס, לבד ממנו, הם מזרחים, ואפשר להבחין בכך על פי מראם, שפתם וכמובן שמותיהם – בן-שבת, ציון, מסורי, בן-חמו וכן הלאה. בהמשך הסרט זה כמובן יובהר עוד יותר, כשכל החיילים בדרגים ובדרגות הנמוכים, כולם אכן, לבד משלמה, מזרחים למהדרין – מסיקה, דנינו, ניקול. לעומת זאת כל הקצינים היותר בכירים, הסגן-אלוף מפקד הבסיס, וכמובן התת-אלוף מפקד החיל כולם על טהרת האשכנזיות. וגם קצין הדת המרחבי, סרן וייס, הוא אשכנזי לגמרי. כך שהתמונה העדתית די ברורה.

המבנה ההיררכי-דתי-עדתי של הצבא של אז לעומת היום

הסיפור הקצר של דנקנר "האח של רמלר", שעליו מבוסס הסרט הזה, "האח של דריקס" נכתב ב-1986 והתייחס לחלוץ דב רמלר, האשכנזי כמובן, כוכב הפועל פתח-תקווה בימים ההם. מטבע הדברים, שכן כוכבי כדורגל קמים ונופלים כמו זבובים, שינו יוצרי הסרט את שם השחקן האח מרמלר, שב-1994 איש כבר לא זכר אותו, לאלי דריקס, החלוץ הכוכב אז של מכבי תל-אביב, שהשם שלו עשוי להיתפס גם כאשכנזי, למרות שבפועל, על אמת, אלי דריקס הוא ממוצא לובי. ולמי שלא ידע את דריקס, ויש היום גם כאלה, אז אם היו עושים את הסרט היום, אז מן הסתם היו קוראים לו "האח של קניקובסקי". משהו כזה.

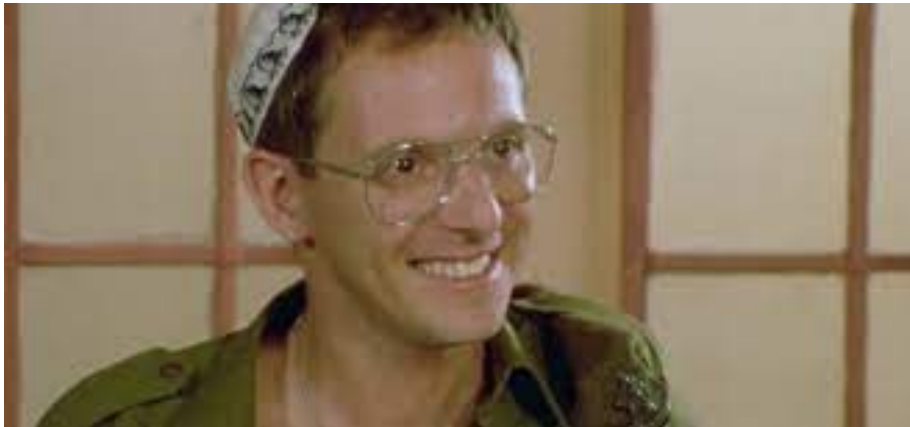
ועוד דבר – מי שחי, שירת, חווה, רואה את הצבא של היום, שבו המזרחים ובני הכיפות הסרוגות הם חוד החנית והמפקדים הבכירים, לא יכול בכלל לתאר לעצמו את הצבא שבו שירת ואותו הכיר דנקנר (וגם אני, לצורך העניין) בסוף שנות ה-60 ועד סוף שנות ה-90, שבו כל החיילים הקרביים והמפקדים הבכירים היו אשכנזים ואילו המזרחים שירתו כמעט אך ורק בתפקידי מפקדה כטבחים, נהגים, אפסנאים, מכונאים וכדומה, והדתיים עם הכיפות הסרוגות היו כמעט אך ורק משק"י דת ומשגיחי כשרות.

רק במהלך 18 שנות מלחמת לבנון, בין 1982 ל-2000, עבר צה"ל, במקביל לתהליכים שעברו על החברה הישראלית בכלל, תהליך של מהפכה דמוגרפית, שהביא את צה"ל למבנה הדמוגרפי שאנחנו רואים ומכירים היום [בנושא זה אני ממליץ, במלוא הענווה, לקרוא את ספרי "בזרוע נטויה ובעין עצומה", שבו אני מתאר ומנתח את התהליכים האלו שהתרחשו אז בצבא, כפי שהן באים לידי ביטוי בסרטים שנעשו על מלחמת לבנון ההיא].

בכל מקרה, הצבא המתואר בסרט "האח של דריקס" הוא עדיין במתכונתו ומבנהו הישנים.

חבל הצלה

מה שעשו לו בקיטבג שובר את גב הגמל של שלמה והוא מתפרץ למשרד מ"פ המפקדה וצועק עליו "תדע לך שאני עוזב עכשיו, ואני יספר ברבנות, וגם לא ברבנות, על כל מה שהולך פה, על השחיתות, הבלגן...". אלא שהמ"פ קם ממקומו ומשתיק אותו בסטירה, קורא לבן-חמו ומורה לתקוע אותו במעצר, והרס"ר מפקיד אותו אצל חייל בשם מסיקה. מסיקה, בגופיה שחורה, שוכב בצל ומעשן ושלמה מולו על הברכיים אוסף בדלים וניירות מהאדמה. מסיקה שואל אותו "איפה עבדת באזרחות?". "למדתי", אומר שלמה. מסיקה מגחך. "מה למדת? עשית בגרות?" "כן", מודה שלמה, ובתגובה משליך מסיקה את הסיגריה שלו לרגליו ואומר לו בבוז, "אז מה אם עשית בגרות? תמשיך, תמשיך לאסוף".

אחר-כך מסיקה שואל את שלמה לשמו, ושלמה אומר "דריקס, שלמה דריקס". מסיקה נדלק. "אתה רוצה להגיד לי שיש לך איזה קשר לדריקס?", הוא שואל. "איזה דריקס?", עונה שלמה בשאלה. "אלי דריקס", מבהיר מסיקה. "אלי דריקס ממכבי תל-אביב?", תוהה שלמה. מסיקה מתיישב, נדרך. "כן, אתה לא במקרה אח שלו או משהו כזה? הרי גם הוא בא מבית דתי". שלמה צוחק במבוכה. מסיקה ממשיך, "אתה אחיו? כן? או לא?". שלמה לא יודע מה לענות. אבל מסיקה כבר ממשיך הלאה, "וואלה, אתה אח של אלי דריקס ממכבי תל-אביב. אל תתבייש. תגיד. כן?". ודריקס, שמבין בעצם מוגש לו כאן חבל הצלה, אומר "כן". מסיקה מתלהב, צועק, "כן, יא ווארְדִי, אני לא מאמין. אח של דיו-דיו אצלי בבסיס, בוא הנה, אתה יודע איזה סוס אחיד. איזה שחקן. איזה ראש יש לו". הוא מתלהב, מחבק את שלמה, אומר לו "בוא, אחי, בוא", פוטר אותו מכל העבודות ומושיב אותו לידו בצל. נותן לו סיגריה, "בכבוד", והם מעשנים ומשוחחים על אלי דריקס, ששלמה דריקס נכנס, כמעט בכל כורחו, כדי להציל את עצמו מהמצוקה הקשה בה הוא נתון, לתפקיד אחיו.

פרענק איז א-חיה, פרענקינה איז א-מחיה

ואם תהיתם באיזו מצוקה מדובר, מיד מוזעק לבסיס המפקד האחראי על דריקס, קצין הדת המרחבי, סרן נמוך ועגלגל, כמובן חובש כיפה סרוגה, הרב וייס, שזה בידידו לבן, אם עוד לא הבנתם במה העניין. והוא מתנפל על דריקס בצעקות, "מה אני שומע עליך? זה חילול השם מה שאתה עושה כאן". דריקס מנסה להתגונן ואומר "כבודו, המקום כאן לא בשבילי. האנשים כאן לא בשבילי. אני מבקש, תוציא אותי מכאן". הרב מתכעס, "לא בשבילך? להיפך. בדיוק להיפך. אתה לא מבין? אנחנו הבאנו אותך לפה, כי פה זה חומר קשה. ככה זה בכל המפקדות. דווקא אתה צריך להצליח כאן". "אבל אני לא מצליח, כבודו", אומר

דריקס, אלא שלרב וייס יש תשובה ניצחת – "מה זה לא מצליח? הנה תיקח אותי לדוגמה. אני נשוי עם פרענקית. אתה יודע איזה גפילטע פיש היא עושה לי? תענוג".

אז עכשיו המצוקה של דריקס ברורה כשמש ים תיכונית. והיא לא בגלל שהוא חדש ולא בגלל שהוא דתי. זה בגלל שתקעו אותו - אשכנזי יעני משכיל, תרבותי ועדין שכמותו – בתוך בסיס, או יותר נכון לומר - בקרב שבט של פרענקים (הוגים פֶּרְנָקִים, וזה היה פעם, בשנות ה-50 וה-60, כינוי גנאי מכליל למזרחים בפיהם של האשכנזים, והוא מתייחס, ככל הנראה, למוצאם "הצרפתי" – בידיש צרפת קרויה פראנקרייך, שהוגים פֶּרְנָקִיךְ – של העולים החדשים שבאו אז מצפון-אפריקה) פרימיטיביים, ברברים, נטולי השכלה וחסרי כל תרבות. אבל מפקדו, הרב הלבן למהדרין, מסביר לו שבדיוק בשביל כך בחרו אותו, שעצם הוא נשלח לכאן כסוג של מיסיונר, כדי להחדיר בברברים הפרענקים נימוסים, תורה ותרבות. וכדי להוכיח לדריקס שאפשר לחנך ולתרבת את הפרענקים ולעשות מהם בני-אדם, הוא מביא לדוגמה את אשתו הפרענקית האיטית שלו, שהוא הצליח ללמד אותה לעשות אוכל טוב, גפילטע-פיש, תענוג לחיך.

הדברים הללו של הרב וייס מהדהדים אימרה אשכנזית נפוצה מפעם, שגם אני מכיר היטב מהבית, שעל פיה "פרענק איז א-חיה, פרענקינה איז א-מחיה" (שהוגים פֶּרְנָקִי אִיז אַ-חַיָּה, פֶּרְנָקִינָה אִיז אַ-מְחַיָּה), שפירושה "המזרחי חַיָּה, אבל המזרחית מְחַיָּה", כלומר טובה במיטה ובמטבח ובכלל, אישה ראויה, כלומר שפחה חרופה, לכל גבר. וזה מה שהרב אומר לדריקס - עזוב אותך משטויות, תפוס לך פה איזה פרגית פרענקית ותעשה חיים משוגעים.

השניים הולכים עכשיו למפקד הבסיס. וייס נכנס ודריקס ממתין עם הפקידה הפרענקית, שהנה כבר מוכנה ומזומנה לו, הפותרת תשבץ בטלפון. "סיגי, מה זה ארבע אותיות, הסלע האדום? ומה זה תואר אצולה הולנדי, שלוש אותיות? ובירת בורמה. חמש אותיות?". דריקס כמובן יודע בקלות את כל התשובות - אשכנזי, בכל זאת - אבל קוראים לו להיכנס.

הוא נכנס למפקד הבסיס, קצין בדרגת סגן אלוף. גם וייס כמובן יושב שם. והמב"ס אומר לדריקס, "אז אתה המש"ק דת החדש שיש איתו כל כך הרבה בעיות? שב, שמע, אני אדבר בשבילך עם מסורי ועם בן-חמו שיירדו ממך קצת. אתה צריך להבין, יש לנו פה חומר אנושי קשה, וצריך לדעת איך לטפל בו. אנשים טובים מבפנים, קצת מחוספסים מבחוץ. צריך למצוא את הגישה אליהם", נו, כן, אתם בטח מכירים את הגישה, נכון?

אחד משלנו

דריקס יוצא ממשרד המב"ס, אומר לפקידה ניקול שרנגון היא בירת בורמה, ופותר לה את התשבץ. מסיקה מתפאר בפני חבריו שהחדש הוא אח של דריקס ממכבי תל-אביב. ומהר מאוד נפוצה הידיעה ברחבי המחנה. ודריקס גם זוכה לשחק איתם כדורגל בין הצריפים, כאילו גם הוא כדורגלן. בתום המשחק ניקול כבר נשרכת, נצמדת, איך לא, לדריקס. שהרי יש משהו סקסי להפליא באנשים שיוזעים מה הבירה של בורמה (היום מינמאר). גם מ"פ המפקדה הרשע, לשמע הידיעה שדריקס הוא אח של דריקס, מתרכך ומדבר איתו עכשיו כאילו הוא בן אדם, ואפילו מבטיח, וגם מקיים, לשפץ את בית-הכנסת. ובכלל, דריקס נהיה מקובל, ומתחבר עם מסיקה לשיחות נפש, על החיים, על עבודה, על מוסיקה, על בחורות.

חבל תלייה

אבל מהר מאוד מזלו הטוב מתהפך עליו. מוצאי שבת. ארוחת ערב. המב"ס נושא דברים. הוא מודיע לחיילים שמפקד החיל, בכבודו ובעצמו, יהיה "האורח שלנו" בליל הסדר

הממשמש ובא, ומוסיף ש"מי שמגלה את האפיקומן בליל הסדר, יכול לבקש ממפקד החיל מה שהוא רוצה, בלי להגזים, אבל יש סיכוי שמפקד החיל ייענה לבקשה". ואז הוא מוסיף ואומר, מה שיהפוך למכת המוות של דריקס, "בשעה טובה מגיע מש"ק דת חדש לבסיס, בחור עם הרבה מוטיבציה. אני מצפה מכם לעזור לו להתאקלם בתפקיד החדש. סך הכול הבחור בן יחיד, והיה לנו מאבק קשה להביא אותו הנה". כל החברים החדשים שלו עכשיו בהלם. כי ברור, אם כך, שהוא לא אח של אלי דריקס ולא נעלי כדורגל. מסיקה ההמום מסגן כלפיו בזעם "בן יחיד, הא?". הרס"ר ושאר החיילים עוד צועקים שלוש פעמים כיפאק לכבוד המש"ק-דת החדש, אבל מסיקה יורק לו בצלחת ומאחל לו "בתיאבון".

אחרי הארוחה מתחילה בחזר-האוכל הופעה של צביקה פיק. דריקס בבית הכנסת, מתפלל, מבקש עזרה משמיים, קורא "שיר המעלות", מסיקה וחבריו מתגנבים החוצה מההופעה. דריקס בתורנות שמירה. מסיקה מגיח מולו, אומר לו "אני עשיתי ממך מלך, ואתה עשית ממני צחוק בכל הבסיס. ממסיקה לא עושים צחוק". ואז מכה את דריקס, בגועל ובוז, לא מכות רצה אלא שתיים-שלוש מכות והולך, כאילו דריקס האפס, הזבל, לא שווה יותר מזה.

אין מוצא

דריקס נקרא למב"ס, שדורש ממנו להסביר את בקשת ההעברה שהגיש, וקורא מן המכתב. "לכבוד הרב וייס בלה-בלה-בלה. איני מוצא מזור לנפשי. בדמיוני ראיתי עצמי כמוציא ומביא של החיילים, ומקרב חיילים מספר אל האמונה בשם. אולם אין באפשרותי לעשות זאת, שכן החומר האנושי בלה-בלה-בלה, וכן המפקד מערים קשיים לא מעטים בדרכי". המב"ס מקמט ומועך את המכתב ואומר לדריקס, "תקשיב לי, חתיכת אפס, אתה לא מוציא ולא מביא ולא כותל המזרח ולא הרבי מְקַרְלִיבֶךָ. ואני מזהיר אותך, עוד מכתב אחד אני מקבל מהרב וייס, אתה תתגעגע עוד למסורי ובן-חמו. עכשיו, טוס מכאן, אפס"

שלמה הולך לש.ג. מקטר לו, "הם הורגים אותי פה. אני לא יכול. אני חייב לצאת מפה. הש.ג. אומר לו "אף אחד לא יוצא מפה, דריקס". אבל דריקס בייאוש יוצא מהבסיס, רץ, מנסה לברוח מגורלו המר. אבל ג'יפ עם הרס"ר יוצא מיד ורודף אחריו, משיג ותופס אותו ומחזיר אותו לבסיס. בכניסה הרס"ר שואל את הש.ג. "סֶבֶג, למה אתה לא מצדיע, הא?". וסבג עונה "לא מצדיע". בן-חמו אומר לו "חכה, אנחנו נסגור את החשבון אחרי הסדר".

דריקס במעצר. נכנס הרב וייס ונוזף בו, "מה יהיה הסוף איתך? שולחים לכאן בחור כמוך, ילד טוב, ואתה מסתבך בשטויות". דריקס נסער, מתרעם, "אתה לא יודע מה הולך פה. הם גומרים אותי". הרב מבין, "בסדר, בסדר, אני יודע שאלה פה לא קליינטים קלים. אבל מה, פרענק פארח הוא לא יהודי?". פרענק פארח (הוגים פְּרֶנְק פְּרֶךְ) היה בשנות ה-50 וה-60 כינוי גנאי גזעני מעליב בפי אשכנזים כלפי מזרחים, ופירושו "מזרחי גִּזְזֵת". גזזת היא מחלת עור מדבקת התוקפת בעיקר את הקרקפת. בתקופת המעברות נפוצה המחלה, בשל הצפיפות ששררה בהן, בין שוכניהן, שברובם היו עולים מצפון-אפריקה, ולכן יוחסה למוצא העדתי, כאילו כל המזרחים, כמוהם כחיות, נגועים מטבעם במחלת עור מגעילה.

דריקס ממש לא מסכים עם הרב וייס, ואומר "יהודי? יהודי? זה אינדיאנים!". הרב מלעיג עליו. "הופה, התחלנו עם הגזענות", אומר הרב הצדיק שלפני שנייה כינה יהודים מזרחים בשם "פראנק פארח". אבל דריקס משיב, "איזה גזענות? מה גזענות? לי פעם היה בראש אשכנזי מאנייק? פרעק פארח?". כאילו הגזענות שלו נולדה פה, בבסיס, בתוקף המציאות. והוא מבקש מוייס, "תשלח לכאן מש"ק דת משלהם". הרב אומר שאי אפשר. דריקס מאיים עליו, "אתה תראה, אתה תראה איך אני אלכלך אותך. הרב קופץ עליו ואומר "אתה רואה את האוטו הזה בחוץ, זה חצי אוטו. אני מתחלק בזה עם איזה פוץ (צריך פה להגיד

שבימיו היותר צנועים של צה"ל היו שני קצינים מתחלקים, חצי שבוע חצי שבוע, במכונת שהצבא העמיד לרשותם), אם הסדר הזה יעבור בסדר, כל האוטו הזה, בעזרת השם, יהיה שלי כל השבוע. ואתה לא תדפוק לי את זה. חסר לך. וחג שמח", הוא מסכם ומסתלק לו.

ואז פתאום הוא הופך לפרענק

אנחנו עכשיו בליל הסדר בחדר האוכל בבסיס. החיילים שרים, דופקים בסכו"ם, כמקובל בצה"ל, על השולחנות בקצב השיר, "והיא שעמדה". מ"פ המפקדה נוטל את רשות הדיבור ואומר לחיילים, "אז כמו שאמרנו הגיע הזמן למצוא את האפיקומן. ומי שימצא אותו יוכל לבקש בקשה מיוחדת ממפקד החיל. ואם הבקשה לא תהיה מוגזמת, אנחנו נקבל אותה. בהצלחה!". הוא מתיישב. המב"ס שואל אותו, "מה עכשיו?" והוא משיב, "צריך למצוא את האפיקומן. זה מסודר כבר. ציון עוד רגע ימצא אותו. אנחנו הולכים על רכב חדש למפקדה. בשביל הרב ווייס". אבל אז ציון ניגש לבן-חמו, ואומר לו "אני לא מוצא אותך. איפה שמת אותו?", ובן-חמו אומר לו "במטבח, מאחורי הכיור הגדול". אך ציון מתעקש, "אבל אין שם כלום". ואז פתאום נכנס לחדר האוכל שלמה דריקס, צועד לכיוון שולחן המפקדים, ומראה להם את מה שהוא אוהב בידו, ומכריז "הנה האפיקומן, מפקד החיל". המפקד שואל את דריקס לשמו ו"כמה זמן אתה נמצא בבסיס הזה?". "שבועיים", משיב דריקס. "ואיך מתייחסים אליך? יש בעיות פה?". "שום בעיות", משקר דריקס כמו גדול, "הכול בסדר". ואז שואל אותו מפקד החיל, "ומה אתה רוצה בשביל האפיקומן?" ודריקס משיב, להפתעת ולשמחת כל החיילים, "אני מבקש מגרש קט-רגל חוקי, עם שערים וסימונים והכול". אבל אז הרב וייס, שקומבינת מציאת האפיקומן שלו כדי לתחמן לעצמו אוטו לכל השבוע יורדת כך לטמיון, תופס קריזה, והוא קם וצורח, "דריקס, חתיכת גורן־נישט (כלום ביידיש, אפס) שכמוך". והוא רץ לעבר דריקס ומנופף מולו באצבעו, וצורח "אני מזהיר אותך". ואז דריקס בתגובה מכה את קצין הדת. כל החייליים צורחים וצוהלים. ודריקס מפיל את הרב וייס ארצה וממשיך להכותו. מישוהו מתערב וצועק לעברו "מה קרה לך, דריקס?", אבל דריקס צועק עליו, "שתוק, יא מזדיין בתחת", וממשיך וצורח "כולכם אשכנזים מאנייקים, הבנתם את זה? כולכם, הפוס של האימא שלכם המזדיינת!"

ולא רק שהוא נקם ברב וייס, והביא ל"חבריו" האינדיאנים, כפי שהוא עצמו קרא להם, הבורים הפרימיטיביים האלימים, שבזים לו ומתעללים בו, כאילו כדי לכפר על חטא השקר שהוא האח של דריקס, את מה שהם הכי רוצים, מגרש קט-רגל. אלא, וזה העיקר פה, הוא הפך להיות לאחד כמוהם, אחד משלהם, מרביץ מכות ומקלל בגסויות. הוא הפך לפרענק, ואפילו צועק על המבקשים לעצור בעדו, "אשכנזים מאנייקים", כאילו הוא כבר לא כזה.

וצריך להבין ולומר זאת. זה לא שדריקס עבר, וגם אין לזה אף לא קצה של רמז בסרט, תהליך כלשהו – יהיה זה נפשי, רגשי, מחשבתי או אחר – שהביא אותו לאיזה שינוי תובנה ותודעה שבעקבותיה הוא מתייצב מתוך הזדהות עם אחיו החיילים המזרחים המדוכאים נגד המימסד האשכנזי המדכא והמושחת. בכלל לא. ממש לא. הוא פעל כפי שהוא פעל מתוך שני מניעים אחרים לגמרי. קודם כל, כדי לנקום ברב ווייס, ושנית, וכמובן יותר חשוב מכך – כדי לחזור ולהיות מקובל, להתקבל על ידי שבט החיילים הפרענקים האינדיאנים הבורים הפרימיטיביים והאלימים, שהם הרוב ולכן גם השליטים בפועל בבסיס. כי אם אתה לא יכול לנצח אותם, אמרו ועשו זאת רבים כמותו לפניו, הצטרף אליהם. וזה פה כל הסיפור.

דריקס והרס"ר בן-חמו מחכים בש.ג. למשטרה הצבאית שתבוא לקחת אותו לכלא. הוא קיבל "עשרים ושמונה בפנים". אבל מן הבסיס באים עכשיו מסיקה וניקול ואלביס ונפרדים ממנו בטפיחות שכם ובלחיצות ידיים. רכב המשטרה הצבאית מגיע. בן-חמו הולך

למסור אותו לידיהם. ה-שג קורא לו "דריקס!", וכשדריקס מסתובב אליו, סבג, שלא מצדיע לאף אחד, מצדיע לו בהערצה, ודריקס מצדיע לו חזרה. השוטרים אוזקים את ידיו. וניקול, אווזת כדורגל בידה, צועקת לו, "היי דריקס, קח לוולֶה" ומעיפה לעברו את הכדור. דריקס בועט בכדור, שעף לשמיים, ומחייך מאושר. זהו. הוא חלק מהשבט. סוף.

האח של דריקס והאחות של דנקנר

המעניין במיוחד בסרט הזה הוא שהתהליך שעבר, המהלך שעשה בסרט החייל דריקס, דומה להפליא, שלא לומר זהה לחלוטין, לתהליך שעבר, או ליתר דיוק – למהלך שעשה העיתונאי והסופר אמנון דנקנר, מחבר הסיפור שעל פיו נעשה הסרט, בחיים עצמם.

בשנת 1983, בעקבות רצח אמיל גרינצווייג בהפגנה נגד מלחמת לבנון, כתב דנקנר בעיתון בו עבד אז, "הארץ", תחת הכותרת "אין לי אחות", את אחד המאמרים המבישים והגזענים ביותר נגד מזרחים שכתב אי פעם מישהו בתולדות ישראל, ובין היתר כתב שם כך:

"זאת לא תהיה מלחמת אחים. לא משום שלא תהיה מלחמה, אלא משום שלא תהיה נטושה בין אחים. אני מסרב לכנות את הצד השני "אחים". אלה לא אחי. אלה לא אחיותי. עזבו אותי, אין לי אחות [...] באמת! שמים אותי בכלוב אחד עם פֶּפּוֹן אחוז אמוק ואומרים לי או-קיי, אתם עכשיו ביחד ותתחילו לקיים דיאלוג. אין ברירה. תסלחו לי, אבל הוא נושך את צווארי. איך אני יכול לדבר איתו? יש לו שנאה שאני איני מצויד בה. יש לו שיניים חדות שלי אין כמותן. על מה אתם רוצים שאשוחח איתו? [...] הבבון נגדי והשומר נגדי ונביאי אהבת ישראל עומדים בצד, קורצים בעין חכמה לעברי ואומרים לי: דבר איתו יפה, זרוק לו בננה, ככלות הכול אנשים אחים אתם [...] נמאס לי להקטין את דיוקנה של המורשת התרבותית שלי, לפסוע על בהונותי לידם ולהרעיף עליהם מחמאות מלב אל לב. כל הדיבורים האלה על – טוב, טוב, אל תתרגזו, אנחנו מכירים בכך שגם אתם הבאת מורשת אדירה. נכון שלנו היה היינה ופרויד ואיינשטיין וכל הסינתזה המופלאה הזאת בין היהדות לבין תרבות המערב, אבל גם לכם היו דברים יפים: הכנסת אורחים, כיבוד אב ואם, מסורת פטריארכלית נהדרת. אם אשמע עוד פעם את דברי ההבל האלה אני אצרח! הנשיקות על הידיים של אבא והכנסת האורחים הנהדרת וגעגועי ציון האותנטיים והמשיחיות הנאיבית הם אולי דברים יפים למי שאוהב דברים כאלה, אבל בשבילי הם לא מהסממנים שאותם אני רוצה לראות בחברה שחלמנו אני ואבותי הרוחניים להקים כאן: חברת מופת הוֹמְנִיסְטִית ומתקדמת, שזורה בחזונות היותר יפים של הליברליזם ההוֹמְנִיסְטִי [...] צריך להישאר כאן ולהילחם, אבל לא מלחמת אחים, רבותי. הם לא האחים שלי."

והנה, 17 שנים לאחר מכן, בשנת 2000, מופיע אמנון דנקנר, לגמרי במפתיע, מבלי שמשוהו במה שכתב מאז העיד על שינוי בתפיסת עולמו או תובנה חדשה שרכש במה שהיה שקרוי "הפער העדתי", ומשתתף בעצרת המחאה של ש"ס מול כלא מעשיהו נגד הרשעתו ומאסרו של מנהיגה אריה דרעי. והוא עולה לבמה ובנאום קצר אומר ש"בזמן האחרון אני חושב יותר ויותר כמוכם", ולמשמע דבריו הקהל מתלהב והאנשים קוראים, "הוא משלנו". כמו גיבורו דריקס, וכמו "רבים וטובים", לפניו ולאחריו, גם דנקנר הבין ש"אם אתה לא יכול לנצח אותם, הצטרף אליהם". היום קוראים לתהליך הזה בשם המכובס "התפפחות".